

Zprávy

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE „EXPERIMENT V PSYCHOLOGII“

Konference probíhala ve dnech 27.—29. listopadu 1975 v Domě vědeckých pracovníků SAV ve Smolenicích a konala se při příležitosti 20. výročí založení pracoviště experimentální psychologie v Slovenské akademii věd. Ústav experimentálnej psychológie SAV v Bratislavě vznikl z Psychologického laboratória SAV, založeného 7. 3. 1955. V současné době má ústav 33 pracovníků, z toho 14 psychologů, mezi nimiž je 8 vědeckých pracovníků. Ústav má 4 oddělení: oddělení obecné psychologie, inženýrské psychologie, psychologie osobnosti a psychofysiologie. Knihovna obsahuje 6 000 svazků a ústav odebírá na 80 zahraničních časopisů. Nejvýznamnější ediční aktivitou je vydávání mezinárodního časopisu *Studia psychologica*. Za uplynulých 20 let bylo pracovníky ústavu publikováno na 1 000 původních prací a 20 monografií. Ústav je zapojen do úkolů státního plánu výzkumu.

Po zahajovacích projevech a pozdravech zahraničních a domácích představitelů psychologických pracovišť a představitelů SAV přednesl D. Kováč, ředitel Ústavu experimentálnej psychológie SAV v Bratislavě referát na téma „Experiment v psychologii — naše cesta v hledání psychologické skutečnosti“. Podtrhl metodologický význam experimentu, nutnost proniknout až k ukazatelům psychické regulace chování, poukázal na plodnost sledování interfunkčních vztahů v psychologii, kterým bývá věnována relativně malá pozornost. Je třeba vždy brát v úvahu použitelnost dosažených výsledků pro praxi.

B. F. Lomov, ředitel Psychologického ústavu AV SSSR v Moskvě, se zabýval zkoumáním psychických procesů v sociální komunikaci. Sociální styk ovlivňuje percepce, myšlení a tato závislost vyžaduje experimentální objasnění.

F. Klix, vedoucí sekce psychologie na Humboldtově universitě v Berlíně, v referátu „Kritéria postupu poznání a sociální relevance základního psychologického výzkumu“ poukázal na některé nové výzkumné výsledky, týkající se vztahu mezi informačními proměnnými a názornými obsahy, řešení otázek kompatibility v inženýrské psychologii, osvojování pojmů, klasifikace a ilustroval praktickou použitelnost základního výzkumu na příkladu diagnostického postupu, opírajícího se o poznání psychologických zákonitostí.

J. Linhart, ředitel Psychologického ústavu ČSAV v Praze, věnoval svůj příspěvek objasnění úlohy odrazu, znaku a významu v regulaci činnosti. Poukázal také na některé novější výzkumné výsledky svého pracoviště.

M. Tomka (Budapešť) podal zprávu o výzkumu energetického rozsahu elektrické mozkové aktivity na různých úrovních vědomí.

F. V. Šorochovová (Moskva) hovořila o experimentálním přístupu v sociální psychologii. Zdůraznila, že oproti klasickému psychologickému experimentu je v sociální psychologii menší možnost manipulace s proměnnými. Vyzvedla nutnost teoretického východiska a objasnění výsledků, používání serie experimentů namísto jednoho, izolovaného experimentu.

G. D. Pirjov (Sovětsko) předložil návrh na klasifikaci psychologických metod, používaných v psychologickém výzkumu.

T. Pardel a J. Hrabovský (Bratislava) referovali o výsledcích výzkumu motivační struktury, opírajícího se o metodu sémantického diferencíálu.

S. Ertel (Göttingen) podal velmi vyčerpávající přehled a klasifikaci procedur, používaných v současném psycholinguistickém výzkumu.

P. Rokusfalvy (Budapešť) hovořil o některých experimentálních výsledcích, dosažených v oblasti psychologie sportu.

J. Daniel (Bratislava) sledoval otázku relevance výsledků experimentálního výzkumu v inženýrské psychologii vzhledem k praxi.

I. Šipoš (Bratislava) podal přehled některých novějších postupů, používaných při výzkumu paměti.

A. Uherík (Bratislava) se věnoval využití elektrokožní odpovědi jako závislé experimentální proměnné.

J. Zabrodin (Moskva) podal zasvěcený přehled použití experimentální metody v psychofysice.

J. Hvozdík (Košice) pojednal o možnostech a problémech aplikace psychologického experimentu v pedagogické praxi.

J. Stríženec (Bratislava) referoval o mentálních modelech problémů a jejich experimentálním výzkumu.

Ju. P. Vergiles (Moskva) objasnil systémový experimentální přístup k výzkumu percepcí.

P. Podivínský a J. Žalčík (Bratislava) referovali o některých výsledcích použití elektrofysiologických metod při studiu interhemisférických vztahů.

G. A. Lienert (Norimberk) hovořil o některých aspektech užití konfiguratívni analýzy v psychologii.

J. Hoffmann (Berlín) se zabýval klasifikací experimentů, užívaných v oblasti tvoření pojmů a jejich užitím.

V. Břicháček (Praha) hovořil o srovnávací metodologii jako prostředku ke zvýšení validity psychologických dat.

Konference ukázala na prvořadý význam experimentální metody a metodologie v současné psychologii, na nové přístupy a techniky, používané na hlavních psychologických pracovištích, i v poslední době dosažené výsledky. Na druhé straně jsou si psychologové vědomi některých omezení experimentu v psychologii, např. ve srovnání s přírodovědným experimentem. Efektivnost, objektivnost a spolehlivost experimentálního zkoumání v psychologii je závislá na několika předpokladech: na teoretickém východisku, na metodologickém přístupu ke zkoumaným jevům, na zpracování a interpretaci výsledků a v neposlední řadě pak na prověření získaných dat praxí.

Přednesené příspěvky možno rozdělit do těchto skupin:

1. základní teoretické otázky a metodologické problémy psychologického experimentu. Zvláštní pozornost byla věnována experimentální sociální psychologii, která se rozvíjí v posledních letech,
2. dílčí problémy experimentální metody a psychologického výzkumu obecně,
3. nejnovější experimentální přínosy z různých oblastí psychologie a psychofysiology,
4. otázky aplikace v experimentální psychologii.

Jednání probíhala v kongresových jazycích a měla tradiční společenské prostředí srdečnou a neformální atmosféru setkání psychologů v Domě vědeckých pracovníků ve Smolenicích.

Hodnotíme je jako úspěšné a aktuální jak s ohledem na odbornou tematiku tak i pro oslavení užší spolupráce experimentálních psychologů ze socialistických zemí.

Bohumír Chalupa